

Ombudsman zmapoval dobrou praxi při zajišťování důstojného bydlení pro lidi ze zranitelných skupin. Daří se především díky dostatečné podpoře lidí při zabydlování i zárukám pro vlastníky bytů

4.1.2024 - | Kancelář veřejného ochránce práv

Pomáhajícím organizacím se při zajišťování bydlení vyplácí co nejaktivnější zapojení lidí v bytové nouzi a také individuální spolupráce s nimi založená na důvěře. Velmi důležitá je také motivace vlastníků bytů. Ti oceňují především garanci pravidelného placení nájemného, slušného zacházení s bytem a účinné řešení případných sousedských sporů. Díky tomu lidé bydlení nejen získají, ale také si jej dokáží dlouhodobě udržet.

„Za mě je úspěch to, když dlouhodobě vydrží v bytě a fungují nějakým pro nás normálním způsobem. Když děti chodí do školy, mají zajištěnou zdravotní péči, rodiče se o ně řádně starají, když se podaří zaměstnat rodiče,“ popsala ve výzkumu pracovnice spolku, který v lounském okrese pomáhá získat a udržet bydlení rodinám s dětmi žijícím v nevhodných podmínkách.

Většina organizací také ve výzkumu zmínila, že je pro ně důležité oddělovat role správce nebo zprostředkovatele bytů a sociálního pracovníka. Předcházejí tak střetu rolí, kdy by sociální pracovník hájící zájmy klienta musel například vymáhat dlužné nájemné nebo dokonce zajišťovat nucené vystěhování. *„Není to prostě možný. Buďto jsem váš sociální pracovník, anebo jsem váš domácí,“* glosoval pracovník další z organizací.

Za největší systémový problém považují zástupci zúčastněných organizací chybějící zákon o sociálním bydlení, který by zakotvil právo na účinnou pomoc v bytové nouzi, a určil, kdo a jak má ohroženým lidem bydlení zajistit. Zákon o obcích pouze zmiňuje, že mají vytvářet podmínky pro rozvoj sociální péče a uspokojování potřeb svých obyvatel, včetně těch bytových. Pomáhající organizace proto často nahrazují služby, které by i podle Ústavního soudu měl zajišťovat stát.

Podle zkušeností pomáhajících organizací ani obecní bydlení nemusí pro lidi v krizi představovat řešení. Zabydlování těch, kteří často už prošli životem na ubytovnách, v nevhodných prostorách či dokonce pobývali na ulici, se organizacím většinou lépe daří díky spolupráci s vlastníky soukromých bytů než těch obecních.

„Domluva se soukromými vlastníky bytů bývá zpravidla rychlejší a pružnější. Přidělování obecních bytů je naproti tomu svázáno přísnějšími pravidly, obce tak ne vždy mohou pohotově reagovat na aktuální potřebu konkrétního člověka či rodiny. V neposlední řadě je bytů v soukromém vlastnictví nesrovnatelně více než těch obecních,“ poukázala spoluautorka výzkumu, právnička Jana Mikulčická.

Dostupnost vhodného bydlení nebo jeho kvalita mají významný vliv i na další oblasti života lidí. Určují například, zda mají lidé vhodné podmínky pro výchovu dětí. Ovlivní, jak mají dostupnou zdravotní péči. Rozhodují o tom, v jaké nejistotě ze ztráty bydlení a s tím spojeným stresem lidé žijí. *„Nejzávažnější jsou pak dopady na děti, u nichž může život v nevyhovujících podmínkách velmi negativně ovlivnit budoucí životní dráhu. V důsledku rostoucích nákladů na bydlení a energie je*

navíc bytovou nouzí ohrožena stále širší skupina obyvatel,“ upozornil ve zprávě ombudsman Stanislav Křeček.

S výsledky výzkumu ombudsman postupně seznamuje klíčové aktéry, jako jsou Ministerstvo pro místní rozvoj a Ministerstvo práce a sociálních věcí, zástupci obcí i organizace pomáhající lidem v bytové nouzi. Někteří z nich už měli možnost o dobré praxi v zajišťování bydlení diskutovat i na kulatém stole, který Kancelář ombudsmana uspořádala v závěru roku. Osvědčenými postupy se nyní mohou obce nebo další pomáhající organizace inspirovat také při své práci. Ministerstvům zase může výzkum pomoci při přípravě dalších plánů pro řešení bytové nouze.

[1] Výzkum je součástí projektu Posílení aktivit veřejného ochránce práv v ochraně lidských práv (směrem k ustavení Národní lidskoprávní instituce v ČR), číslo projektu: LP-PDP3-001. Tento projekt je financován z prostředků Fondů EHP a Norska 2014 - 2021 a státního rozpočtu ČR.

- Dobrá praxe v zajišťování bydlení pro zranitelné lidi - výzkumná zpráva

https://www.ochrance.cz/aktualne/ombudsman_zmapoval_dobrou_praxi_pri_zajistovani_dustojneho_bydleni_pro_lidi_ze_zranitelných_skupin-dari_se_predevsim_diky_dostatecne_podpore_lidi_pri_zabydlovani_i_zarukam_pro_vlastniky_bytu